



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum**

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Romae, 1619**

De pusillanimitate, quæ opponitur magnanimitati secundum defectum.  
Qu[a]estio 133.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-38803**

108 QVÆST. CXXXII. ART. V.  
lib. 4. c. 7. 10. 5.  
tum ad interiorem causam eius, quæ est arrogantia. Ipsa autem iactantia exterior, ut dicitur in 4. Ethic. † ordinatur quandoque quidem ad lucrum, sed frequen-  
tius ad gloriam & honorem. Et sic oritur ex inani gloria.

Ad secundum dicendum, quod ira non causat dis-  
seordiam & contentionem, nisi cum adiunctione ina-  
nis gloriæ, per hoc scilicet quod aliquis sibi gloriosum  
reputat quod non cedat voluntati vel verbis aliorum.

Ad tertium dicendum, quod inanis gloria vitupe-  
ratur circa eleemosynam, propter defectum charita-  
tis, qui videtur esse in eo qui præfert inanem gloriam  
utilitati proximi, dum hoc propter illud facit. Non  
autem vituperatur aliquis ex hoc quod præsumat eleo-  
mosynam facere, quasi aliquid novum.

QVÆST. CXXXIII.

*De Pusillanimitate, in duos articulos diuisa.*

**D**einde considerandum est de Pusillanimitate.

¶ Et circa hoc queruntur duo.

¶ Primo, utrum pusillanimitas sit peccatum?

¶ Secundo, cui virtuti opponatur.

ARTIC. I.

*Utrum pusillanimitas sit peccatum?*

660  
4. Eth. le. 11.  
**A**D primum sic proceditur. Videtur, quod pusil-  
lanimitas non sit peccatum. Ex omni enim pec-  
cato aliquis efficitur malus, sicut ex omni virtute  
aliquis efficitur bonus. Sed pusillanimus non est ma-  
lus, ut Philosophus dicit in 4. Ethic. \* Ergo pusillani-  
mitas non est peccatum.

lib. 4. c. 3. paulo an- te si. 10. 5. † 1. 4. c. 2. non mul- tū a pri. 10. 5. li. 4. c. 2. ante me. 10. 5.  
¶ 2. Præterea, Philosophus † dicit ibidem, quod  
maximè videtur pusillanimus esse, qui magnis bonis  
dignus existit, & tamen his non dignificat seipsum.  
Sed nullus est dignus magnis bonis nisi virtuosus: quia  
ut Philosophus ibidem dicit \*, secundum veritatem  
solus bonus est honorandus. Ergo pusillanimus est  
virtuosus. Non ergo pusillanimitas est peccatum.

¶ 3. Præterea, Initium omnis peccati est superbia,  
ut dicitur Ecclesiast. 10. Sed pusillanimitas non pro-  
cedit

cedit ex superbia : quia superbus extollit se supra id quod est : pusillanimus autem subtrahit se ab his, quibus dignus est . Ergo pusillanimitas non est peccatum .

¶ 4 Præterea, Philosophus dicit in quarto Ethicorum \* quòd qui dignificat se minoribus, quàm sit dignus, dicitur pusillanimus . Sed quandoque sancti viri dignificant seipso minoribus quàm sint digni: sicut patet de Moyse & Hieremia, qui digni erant officio ad quod assumebantur à Deo : quod tamen uterque eorum humiliter recusabat, ut habetur. Exod. 3. & Hier. 1. Non ergo pusillanimitas est peccatum .

*lib. 4. c. 3.  
paul. post  
prin. 5.*

SED contra, Nihil in moribus hominum est vitandum nisi peccatum . Sed pusillanimitas est vitanda . Dicitur enim ad Colossen. 3. Patres, nolite ad indignationem prouocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant . Ergo pusillanimitas est peccatum .

RESPONDEO dicendum, quòd omne illud quod contrariatur naturali inclinationi, est peccatum, quia contrariatur legi naturæ . Inest autem unicuique rei naturalis inclinatio ad exequendam actionem commensuratum suæ potentie : ut patet in omnibus rebus naturalibus tam animatis quàm inanimatis . Sicut autem per præsumptionem aliquis excedit proportionem suæ potentie, dum nititur ad maiora quàm possit : ita etiam pusillanimus deficit à proportionem suæ potentie, dum recusat in id tendere, quod est suæ potentie commensuratum . Et ideo sicut præsumptio est peccatum, ita & pusillanimitas . Et inde est quòd feruus qui acceptam pecuniam Domini sui fodit in terram, nec est operatus ex ea propter quendam pusillanimitatis timorem, punitur à Domino : ut habetur Matth. 25. & Luc. 19.

Ad primum ergo dicendum, quòd Philosophus illos nominat malos, qui proximis inferunt nocentia, Et secundum hoc pusillanimus dicitur non esse malus: quia nulli infert nocentiam nisi per accidens, in quantum scilicet deficit ab operationibus quibus

posset

110 QVÆST. CXXXIII. ART. I.  
p. 1. c. 5. posset alios iuuare. Dicit enim Greg. in\* pastorali,  
cir. fr. 2. quod illi qui prodesse utilitati proximorum in præ-  
dicatione refugiunt, si districte iudicentur, ex tantis  
rei sunt, ex quantis venientes ad publicum prodesse  
potuerunt.

Ad secundum dicendum, quod nihil prohibet ali-  
quem habentem habitum virtutis peccare: venialiter  
quidem, etiam ipso habitu remanente: mortaliter  
autem, cum corruptione ipsius habitus virtutis gratui-  
tæ. Et ideo potest contingere, quod aliquis ex vir-  
tute quam habet, sit dignus ad aliqua magna facien-  
da, quæ sunt digna magno honore. Et tamen per hoc  
quod ipse non attentat sua virtute uti, peccat: quan-  
doque quidem venialiter, quandoque autem morta-  
liter. Vel potest dici quod pusillanimus est dignus  
magnis secundum habilitatem ad virtutem, quæ inest  
ei, vel ex bona dispositione naturæ, vel ex scientia,  
vel ex exteriori fortuna: quibus dum recusat uti ad  
virtutem, pusillanimus redditur.

Ad tertium dicendum, quod etiam pusillanimitas  
aliquo modo ex superbia potest oriri, dum scilicet aliquis  
nimis proprio sensui innititur, quo reputat se insuffi-  
cientem ad ea, respectu quorum sufficientiam habet.  
Vnde dicitur Proverbiorum vicesimosexto, Sapien-  
tior sibi piger videtur septem viris loquentibus sen-  
tentias. Nihil enim prohibet quod se quantum ad ali-  
qua deiciat, & quantum ad alia se in sublime extol-  
lat. Vnde Gregor. in pastorali de Moyse dicit,\* quod  
p. 1. c. 7. post med. superbus fortasse esset, si ducatum plebis suæ sine  
30. trepidatione susciperet. Et rursus superbus existeret  
si auctoris imperio obedire recusaret.

Ad quartum dicendum, quod Moyses & Hiero-  
nimas digni erant officio, ad quod diuinitus eligeban-  
tur ex diuina gratia. Sed ipsi considerantes propriæ  
infirmi-tatis insufficientiam, recusabant; non tamē  
pertinaciter, ne in superbiam laberentur.

*Vtrum pusillanimitas opponatur magnanimitati?*

**A**D secundum sic proceditur. Videtur, quod pusillanimitas non opponatur magnanimitati. Dicit enim Philosophus in 4 Ethicor. \* quod pusillanimus ignorat seipsum: appeteret enim bona quibus dignus est, si se cognosceret. Sed ignorantia sui videtur opponi prudentiæ. Ergo pusillanimitas opponitur prudentiæ.

*inf 9. 162  
a 1. ad 3  
Et 4. Eth.  
lec. 11. ff.  
\* l. 4. c. 3.  
ad ff. 2. 5.*

¶ 2 Præterea, Matthæi vigesimo quinto, Seruum, qui propter pusillanimitatem pecunia vti recusauit, vocat Dominus malum & pigrum. Philosophus etiam dicit in quarto Ethicor. quod \* pusillanimi videntur pigri. Sed pigritia opponitur sollicitudini, quæ est actus prudentiæ: vt supra habitum est. Ergo pusillanimitas non opponitur magnanimitati.

*lib. 4. c. 3.  
ad ff. 2. 5.  
9. 47. 4. 2.*

¶ 3 Præterea, Pusillanimitas videtur ex inordinato timore procedere. Vnde dicitur Isaia trigesimo quinto, Dicite pusillanimis, confortamini, & nolite timere. Videtur etiam procedere ex inordinata ira, secundum illud Coloss. 3. Patres, nolite ad indignationem prouocare filios vestros, vt non pusillo animo fiant. Sed inordinatio timoris opponitur fortitudini, inordinatio autem iræ mansuetudini. Ergo pusillanimitas non opponitur magnanimitati.

¶ 4 Præterea, Vitium quod opponitur alicui virtuti, tanto grauius est, quanto est magis virtuti dissimile. Sed pusillanimitas magis est dissimilis magnanimitati quam præsumptio. Ergo si pusillanimitas opponeretur magnanimitati, sequeretur quod esset grauius peccatum, quam præsumptio: quod est contra illud quod dicitur Eccles. 37. O præsumptio nequissima, vnde creata es? Non ergo pusillanimitas opponitur magnanimitati.

SED contra est, quod pusillanimitas & magnanimitas differunt secundum magnitudinē & paruitatē animi, vt ex ipsis nominibus apparet. Sed magnū & parū sūt opposita. Ergo pusillanimitas opponit magnanimitati.

R B-

RESPONDEO dicendum, quòd pusillanimitas potest tripliciter considerari. Vno modo, secundum seipsam. Et sic manifestum est quòd secundum propriam rationem opponitur magnanimitati: à qua differt secundum differentiam magnitudinis & paruitatis circa idem. Nam sicut magnanimus ex animi magnitudine tendit ad magna, ita pusillanimus ex animi paruitate se retrahit à magnis. Alio modo potest considerari ex parte suæ causæ, quæ ex parte intellectus est ignorantia propriæ conditionis: ex parte autem appetitus est timor deficiendi in his quæ falsè æstimat excedere suam facultatem. Terrio modo potest considerari quantum ad effectum, qui est retrahere se à magnis quibus est dignus. Sed sicut supra dictum est, oppositio vitij ad virtutem, attenditur magis secundum propriam speciem, quam secundum causam vel effectum. Et ideo pusillanimitas directe magnanimitati opponitur.

9. p. 1. n.  
2. ad 3.

Ad primum ergo dicendum, quòd ratio illa procedit de pusillanimitate ex parte causæ quam habet in intellectu. Et tamen non proprie potest dici quod opponatur prudentiæ, etiam secundum causam suam: quia talis ignorantia non procedit ex insipientia, sed magis ex pigritia considerandi suam facultatem (ut dicitur in 4. Ethicor. \*) vel exequendi quod suæ subiacet potestati.

1. 4. c. 3.  
ad fi. 5.

Ad secundum dicendum, quòd ratio illa procedit de pusillanimitate ex parte effectus.

Ad tertium dicendum, quòd ratio illa procedit ex parte causæ. Nec tamen timor causans pusillanimitatem, semper est timor periculorum mortis. Vnde etiam ex hac parte non oportet quòd opponatur fortitudini. Ira autem secundum rationem proprii motus quo quis extollitur in vindictam, non causat pusillanimitatem, quæ deijcit animum: sed magis tollit eam. Inducit autem ad pusillanimitatem, ratione causarum iræ, quæ sunt iniuriæ illatæ: ex quibus deijcitur animus patientis.

Ad

Ad quartum dicendum, quod pusillanimitas est gravius peccatum secundum propriam speciem, quam praesumptio: quia per ipsam recedit homo a bonis, quod est pessimum: ut dicitur in 4. Ethic. \* Sed praesumptio dicitur esse nequissima, ratione superbiae ex qua procedit.

c. 3. desli nado ad fin.

QUEST. CXXXIV.

De Magnificencia, in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de magnificencia, & vitijs oppositis.

¶ Circa magnificenciam autem quaeruntur quatuor.

¶ Primo, utrum magnificencia sit virtus?

¶ Secundo, utrum sit virtus specialis?

¶ Tertio, qua sit materia eius.

¶ Quarto, utrum sit pars fortitudinis?

ARTIC. 1.

Utrum magnificencia sit virtus?

662

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod magnificencia non sit virtus. Qui enim habet unam virtutem, habet omnes, ut supra habitum \* est. Sed aliquis potest habere alias virtutes sine magnificencia. Dicit enim Philosophus in 4. \* Ethic. quod non omnis liberalis est magnificus. Ergo magnificencia non est virtus.

4. Eth. 1e. 6. 1. 2. q. 65 ar. 1. \* c. 2 pau lo a pr. to. 5.

¶ 2. Praeterea, Virtus moralis consistit in medio, ut patet in 2. † Ethic. Sed magnificencia non videtur consistere in medio: superexcellit enim liberalitatem magnitudine. Magnum autem opponitur paruo sicut extremum, quorum medium est aequale: ut dicitur in 10. Metaph. \* Et sic magnificencia non est in medio, sed in extremo. Ergo non est virtus.

† c. 6. t. 5. tex. 17 18 19. t. 3

¶ 3. Praeterea, Nulla virtus contrariatur naturali inclinationi, sed magis perficit ipsam, ut supra habitum est †. Sed sicut Philosophus dicit in 4. Ethic. \* magnificus non est sumptuosus in seipsum: quod est contra naturalem inclinationem, per quam aliquis maxime providet sibi. Ergo magnificencia non est virtus.

† q. 117. a. 1. arg. 1. q. 108 ar. 2. \* c. 2. post mo. 60. 5.

Sec. Sec. vol. iij.

H

¶ 4. Præ-